

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2191/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VI.30.182/2023/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (Dr. Tamás Olivér Ügyvédi Iroda, dr. Tamás Olivér Viktor ügyvéd) útján eljárva alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.220/2022/8-II. számú ítélete és a Kúria Gfv.VI.30.182/2023/9. számú ítélete ellen, azok alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó álláspontja szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény M) cikkével, XII. cikkével, XIII. cikkével, XXVIII. cikkével és 28. cikkével.
- [3] 1.1. A 3.000.000 forint törzstőkéjű perbeli alperes indítványozó gazdasági társaságnak két tagja van, a perbeli felperes 1.470.000 forint összegű törzsbetétnak megfelelő, 49 % mértékű szavazati jogot biztosító részesedéssel, másik tagja 1.530.000 forint összegű törzsbetétnak megfelelő, 51 % mértékű szavazati jogot biztosító részesedéssel. Az indítványozó társasági szerződésének 8. pontja szerint a taggyűlés a veszteségek fedezésére a tagok számára pótbefizetést írhat elő, annak legnagyobb összege 5.000.000 forint, módja pénzbeli hozzájárulás. A pótbefizetési kötelezettség a tagokat törzsbetéteik arányában terheli. Pótbefizetés legfeljebb üzleti évenként egy alkalommal, a számviteli törvény szerinti éves beszámolót jóváhagyó taggyűlésen írható elő. Az indítványozó ügyvezetője meghívóval taggyűlést hívott össze, amelyen a felperes nem vett részt. A másik tag jelenlétében megtartott taggyűlésen a jelenlévő tag támogató szavazatával a taggyűlés az alábbi határozatokat hozta: elfogadta az indítványozó 2018. évi mérlegét és eredmény-beszámolóját a következő

szám adatokkal: a mérleg főösszege 145. 736.000 forint, 2018. évi adózott eredménye mínusz 1.812.000 forint, saját tőkéje 143.938.000 forint, a lekötött tartalék 5.000.000 forint. A taggyűlés úgy határozott, hogy a társaság a 2018. évi adózott eredmény negatív összegét az eredménytartalékba helyezi, valamint a taggyűlés 1.811.915 forint pótbefizetési kötelezettséget írt elő a társaság tagjai számára, pénzbeli hozzájárulással azzal, hogy a pótbefizetési kötelezettség a tagokat törzsbeteteik arányában terheli: felperes 887.838 forint, a másik tag 924.077 forint befizetésére köteles.

- [4] A felperes a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:35-36. §-ai alapján előterjesztett keresetében az indítványozó taggyűlésén hozott taggyűlési határozatainak hatályon kívül helyezését kérte. A taggyűlési határozatok jogszabálysértését arra hivatkozással állította, hogy nem álltak fenn a pótbefizetés elrendelésének törvényi feltételei. Az indítványozó ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint, mivel a cég veszteséggel zárta a 2018. évet, így megállapítható, hogy volt olyan vesztesége, amelynek a fedezésére a taggyűlés jogszerűen rendelte el a pótbefizetést.
- [5] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Döntését azzal indokolta, hogy az indítványozó társasági szerződése megfelel a Ptk. 3:183. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseknek. A veszteség fogalmát a Ptk. nem határozza meg. Mivel az indítványozó 2018. évi adózott eredménye negatív előjelű volt, így vesztesége keletkezett, ezért annak a fedezésére jogszerűen írta elő a taggyűlés a pótbefizetést.
- [6] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését megváltoztatta, és az indítványozó pótbefizetéséről rendelkező határozatát hatályon kívül helyezte. A másodfokú bíróság az az ügy érdemében kifejtette, helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a határozat felülvizsgálata során csupán az indítványozó határozatának jogszabályba vagy társasági szerződésbe ütköző voltát vizsgálhatja, nincs helye a támadott határozat gazdasági és célszerűségi vizsgálatának. A gazdasági-célszerűségi vizsgálat kizártsága azonban nem jelenti azt, hogy a jogszabály által a pótbefizetés feltételeként megkívánt veszteség megléte értékelésekor ne lenne figyelembe vehető a cég vagyoni helyzete, likviditása, fizetőképessége, hanem elegendő lenne pusztán az adott adóévben elért negatív eredmény ahhoz, hogy a pótbefizetés feltételül szolgáló veszteség fennállta szükségképpen megállapításra kerüljön. Ennek megítélése során, hogy mi minősül a pótbefizetés előírását lehetővé tevő veszteségnek - az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően -, nem csupán az előző adóévre vonatkozó éves beszámoló szerinti negatív adózott eredmény veendő figyelembe, hanem mérlegelendő a pótbefizetés jogintézményének célja, rendeltetése és annak kivételes jellege is. Mindezekből pedig levezethető, hogy pótbefizetés előírására csak akkor kerülhet sor, ha a társaság üzletszerű gazdasági tevékenységét veszélyeztető veszteség másként nem küszöbölhető ki. A felperes

ezért helytállóan hivatkozott arra, hogy amennyiben az indítványozó rendelkezik olyan szabad eredménytartalékkal, amelynek terhére a veszteség elszámolható, úgy nem áll fenn a pótbefizetés előírásának azon feltétele, miszerint a veszteség máshogyan nem fedezhető, a cég működőképessége másként nem biztosítható. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó elfogadott mérlegadataihoz képest a negatív előjelű adózott eredmény az indítványozó pénzügyi stabilitását, fizetőképességét nem veszélyezteti, az nem kizárólag pótbefizetés útján fedezhető, nem minősül tehát olyan veszteségnek, amelynek fedezetére a pótbefizetés a Ptk. 3:183. §-a alapján jogszerűen előírható lett volna. Ezért az indítványozó keresettel támadott taggyűlési határozatát hatályon kívül helyezte.

[7] A jogerős ítélet ellen az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Az indítványozó álláspontja szerint önmagának mond ellent a jogerős ítélet, amikor egyrészt rögzíti, hogy a bíróság a taggyűlési döntések gazdasági-célszerűségi szempontú vizsgálatára nem jogosult, majd a pótbefizetést előíró taggyűlési határozat felülvizsgálata eredményeként mégis arra a következtetésre jut, hogy a társaság a megelőző év veszteségét más módon is fedezhette volna. Ezzel a másodfokú bíróság az indítványozó működési és döntési szabadságába szólt bele. Az indítványozó hangsúlyozta, a felperes végeredményében elismerte, hogy az indítványozó a gazdasági évet veszteséggel zárta, ennek alapján tehát volt olyan veszteség, amelynek a fedezésére a taggyűlés jogszerűen pótbefizetést rendelhetett el. Az indítványozó álláspontja szerint tévesen értékelte a másodfokú bíróság a veszteség fogalmát, amikor azt egy gazdasági év helyett kiterjesztette a társaság teljes élettartamára. Ez az értelmezés azt eredményezné, hogy mindaddig nem lehetne egy társaságnál a veszteségből beszélni, amíg a társaság „fel nem éli” a korábbi években megtermelt nyereséget. A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Előadta, a másodfokú bíróság helyesen észlelte, hogy az indítványozó az átmeneti veszteség ellenére sem működött veszteségesen, nem kerültek veszélybe a hitelezői igények.

[8] A Kúria a jogerős ítéletet az előterjesztett felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és az abban megjelölt okokból nem találta azt jogszabálysértőnek. Helytállóan indult ki a másodfokú bíróság a pótbefizetés jogintézményének a céljából és rendeltetéséből, ami nem minősül a társasági határozat gazdasági, célszerűségi szempontból való vizsgálatának. A korlátolt felelősségű társaság tartozásai, az üzletszerű gazdasági tevékenysége folytatásával összefüggésben felmerülő kiadásai fedezetül főszabályként a társaság vagyona szolgál, amely a tagok által törzsbetétként rendelkezésére bocsátott vagyonból (törzstőkéből), valamint a társaság üzletszerű gazdasági tevékenységének folytatása során képződő, az üzleti évek adózott eredményéből felhalmozott, a tagok részére ki nem fizetett nyereségből tevődik össze. Veszteséges működés esetén a tag legfeljebb a törzsbetétként a társaság rendelkezésére bocsátott vagyoni hozzájárulását kockáztatja, azt

megaladóan további vagyoni hozzájárulás teljesítésére főszabályként nem köteles, erre csak kivételesen, a törvényben meghatározott esetben kötelezhető. A pótbefizetés célja egyértelműen az, hogy a korlátolt felelősségű társaság üzletszerű gazdasági tevékenységének a folytatását veszélyeztető tőkevesztést eredményező veszteséges működés esetén lehetőséget biztosítson arra, hogy a társaság tovább működésének finanszírozásához szükséges hiányzó tőkét a tagok átmenetileg a társaság rendelkezésére bocsássák anélkül, hogy a pótbefizetesként teljesített vagyoni hozzájárulásuk növelné a törzsbetétként a társaság rendelkezésére bocsátott vagyoni hozzájárulásuk összegét. Kivételes jellegéből fakad, hogy taggyűlési határozattal történő elrendelésére - a társasági szerződés Ptk. 3:183. § (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelő felhatalmazása esetén is - csak akkor kerülhet sor, ha a társaság vagyona, saját tőkéje nem nyújt fedezetet a veszteségeire, ha a saját tőke olyan mértékben csökken, amely veszélyezteti a társaság fizetőképességét, üzletszerű gazdasági tevékenysége folytatását, további működését. Önmagában az éves beszámoló mérlegében kimutatott veszteség a pótbefizetés elrendelését nem alapozza meg.

- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény M) cikkével, XII. cikkével, XIII. cikkével, XXVIII. cikkével és 28. cikkével.
- [10] Az indítványozó szerint az Alaptörvény M) cikkének és XII. cikkének sérelmét jelentette az, hogy az eljáró bíróságok döntésükkel és jogértelmezésükkel alapvetően korlátozták az indítványozó mint gazdasági társaság vállalkozási szabadságát, azon belül is a vállalkozás szabad folytatásának a jogát. Tették ezt azért, hogy a megelőző üzleti év veszteségének a finanszírozási módja vonatkozásában jogértelmezésükkel indokolatlanul beleszóltak a társaság és azok tagjai szerződéskötési és döntési szabadságába.
- [11] Az Alaptörvény XIII. cikkének sérelmét okozta az indítványozó álláspontja szerint az, hogy olyan korlátozást, mint amit a sérelmezett döntésekben a bíróságok jogértelmezésük során kifejtettek, a pótbefizetés Ptk.-beli szabályai nem tartalmaznak, azaz a bíróságok a kifejtett jogi érvelés mellett törvényi felhatalmazás nélkül korlátozták az indítványozónak az eredménytartalék feletti szabad rendelkezési jogát, alaptörvény-ellenesen szorították rá arra, hogy "felhasználja" az eredménytartalék összegét a veszteségek fedezésére.
- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikkének és 28. cikkének sérelmét állította az indítványozó abban a tekintetben, hogy az eljáró bíróságok a sérelmezett döntéseikben a tényleges jogszabályszöveggel ellentétben az indokolásukat a "korábbi", de valójában nem létező "joggyakorlatra" alapították, konkrét eseti döntést határozatuk indokolásában nem jelöltek meg, így valójában az indokolási kötelezettségüket sem teljesítették, mivel az indítványozó számára nem rekonstruálható, és nem állapítható meg, hogy

milyen korábban eseti döntésben kifejtett jogi érvelést tettek magukévá az eljárás tanács tagjai. Az eljárás bíróságok az ügyben még nem hatályos, így nem alkalmazandó törvényszöveg indokolására, és a jövőben alkalmazandó jogszabálysöveg álláspontjuk szerinti jogalkotói céljára hivatkoztak, ráadásul azt is tévesen értelmezték, valamint az irányadó jogszabályi rendelkezéseket, értve ez alatt mind a Ptk. szövegét, mind pedig a számviteli törvény rendelkezéseit, teljes mértékben figyelmen kívül hagyták. Az indítványozó álláspontja szerint mindezek miatt olyan jogalkalmazói önkény állapítható meg a jelen ügyben, amely már kimeríti az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának a megsértését.

- [13] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [14] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt az indítványozó határidőben nyújtotta be. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [M) cikk, XII. cikk, XIII. cikk, XXVIII. cikk és 28. cikk], a támadott bírói döntéseket, a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.220/2022/8-II. számú ítéletét és a Kúria Gfv.VI.30.182/2023/9. számú ítélete, továbbá kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [15] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [16] Az Alaptörvény M) cikkével összefüggésben az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Alaptörvény e rendelkezéséből levezethető szerződési szabadság nem alapvető jog, azonban önálló alkotmányos jogként élvez az Alaptörvény védelmét, és olyan, Alaptörvényben biztosított jognak minősül, amelynek sérelmére az Abtv. szerinti alkotmányjogi panasz alapítható. Az Alkotmánybíróság ennek alapján az M) cikkből levezetett szerződési szabadságra alapított alkotmányjogi panaszokat értékeli úgy, hogy azok az Abtv. által előírt, Alaptörvényben biztosított jogra hivatkoznak és ezért érdemben vizsgálhatók {33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [26]–[27]}.

- [17] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [18] Az Alaptörvény M) cikkének, XII. cikkének, XIII. cikkének és XXVIII. cikkének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára [...] {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság ugyancsak hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó valójában egyet nem értését fejezte ki a bíróságok döntésével, azok érvelésével, indokolásával kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróság döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [19] Az előbbieket mellett az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy az eljáró bíróságok a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálatuk tárgyává tették, és követhetően számot adtak döntésük indokairól. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indítványozó ezzel összefüggésben bírói mérlegelési, jogalkalmazási kérdéseket kifogásol. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelt-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás

alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]-[15]} Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján a panaszban megjelölt alapjogok megsértésének kételye nem merül fel.

[20] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény M) cikkének, XII. cikkének, XIII. cikkének és XXVIII. cikkének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek.

[21] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-a és 29. §-a, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. november 26.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró